

Sygn. akt IV KK 124/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **H. S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2019 r.,
kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego na
korzyść oskarżonego

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 4 grudnia 2017 r., sygn. akt IV 1 Kz (...),

zmieniającego orzeczenie Sądu Rejonowego w K. z dnia 6 lipca 2017 r., sygn. akt II
K (...),

p o s t a n o w i ł

**uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy w K., orzekając o
uniewinnieniu oskarżonego H. S. oraz o umorzeniu w stosunku do niego
postępowania, na podstawie art. 632 pkt 1 k.p.k. kosztami procesu obciążył
oskarżyciela prywatnego W. D. i zasądził od niego na rzecz oskarżonego H. S.
kwotę 11 300 zł tytułem poniesionych wydatków.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy stwierdził, że orzekając w zakresie poniesionych przez oskarżonego wydatków oparł się na dokumentacji przedłożonej przez obrońcę oskarżonego obrazującej ich wysokość.

Zażalenie na orzeczenie o kosztach procesu złożył pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, zarzucając obrazę przepisów postępowania, a to art. 616 § 1 i 2 k.p.k. zw. art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 16 ustawy Prawo o advokaturze oraz § 2 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez uwzględnienie przez Sąd w całości wniosku w przedmiocie zasądzenia od oskarżyciela prywatnego na rzecz oskarżonego kwoty 11 300 zł przy pominięciu, że poniesione wydatki przez oskarżonego nie zostały udowodnione, a wysokość kosztów procesu zasądzanych w sprawie karnej od przeciwnika procesowego na rzecz strony, której racje zostały w procesie uwzględnione, jest limitowana wysokością rzeczywiście poniesionych kosztów, a ustalając wysokość żądanych kosztów, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy obrońcy, a także charakter sprawy i wkład pracy zastępcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Stawiając taki zarzut pełnomocnik oskarżyciela prywatnego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie, w którym Sąd pierwszej instancji zasądził od oskarżyciela prywatnego W. D. na rzecz oskarżonego H. S. kwotę 11 300 zł tytułem poniesionych wydatków poprzez zasądzenie od oskarżyciela prywatnego na rzecz oskarżonego kwoty stanowiącej jednokrotną wysokość stawki minimalnej tytułem poniesionych wydatków. W uzasadnieniu zażalenia podniósł, że sprawa nie miała skomplikowanego charakteru, a obrońca w swoich czynnościach ograniczył się do kilku pism procesowych zawierających w szczególności wnioski dowodowe oraz do stawiennictwa na wyznaczanych przez Sąd terminach rozpraw.

Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z dnia 4 grudnia 2017 r., sygn. akt IV 1 Kz (...), zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że zasądził od oskarżyciela prywatnego W. D. na rzecz oskarżonego H. S. kwotę 2160 zł tytułem poniesionych wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy z wyboru.

Kasację od tego postanowienia wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, który zaskarżając orzeczenie Sądu odwoławczego w całości na korzyść

oskarżonego, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z § 2 ust. 2 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku, w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461), polegające na błędnej ich wykładni i nieprawidłowym przyjęciu, że zasądzona przez Sąd Rejonowy od oskarżyciela prywatnego W. D. na rzecz oskarżonego H. S. kwota 11 300 zł. z tytułu poniesionych przez niego wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy z wyboru, przekracza dopuszczalną sześciokrotność stawki minimalnej, co skutkowało wydaniem przez Sąd drugiej instancji wadliwego rozstrzygnięcia, obniżającego wysokość tych wydatków do kwoty 2 160 zł, stanowiącej sześciokrotność stawki minimalnej określonej za obronę przed sądem rejonowym, wynoszącej 360 zł, nieuwzględniającej rzeczywistych kosztów obrony poniesionych przez oskarżonego przed Sądem pierwszej instancji, związanych z udziałem obrońcy w 24 terminach rozpraw, podczas gdy zgodnie z § 16 wymienionego wyżej rozporządzenia, w sprawach, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, stawka minimalna ulega podwyższeniu za każdy następny dzień o 20 %, wobec czego kwota 11 000 zł, udokumentowana przez obrońcę oskarżonego dowodem wpłaty i paragonem fiskalnym, potwierdzającym poniesione przez oskarżonego wydatki, wbrew stanowisku Sądu drugiej instancji, nie przekroczyła sześciokrotności stawki minimalnej wynoszącej 12 096 zł.

W konkluzji kasacji Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, a to pozwoliło na uwzględnienie jej w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zauważyć na wstępie trzeba, że lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie daje jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o to, co spowodowało, że Sąd odwoławczy ustalił wysokość kwoty należnej oskarżonemu z tytułu zwrotu kosztów ustanowienia obrońcy w sposób sprzeczny

z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa - czy była to błędna interpretacja dyspozycji § 2 ust. 2 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 461), czy też pomyłkowe pominięcie kwestii dodatkowych terminów rozpraw.

Sąd Okręgowy uzasadniając swoje rozstrzygnięcie wskazał, iż sąd nie może ingerować w sferę uprawnień równorzędnych podmiotów do określenia w drodze umowy ich wzajemnych zobowiązań. Natomiast wysokość kosztów procesu zasądzanych w sprawie karnej od Skarbu Państwa lub przeciwnika procesowego na rzecz strony, której racje zostały w procesie uwzględnione, jest limitowana wysokością rzeczywiście poniesionych kosztów, przy czym nie może przekroczyć sześciokrotności stawki minimalnej. Ponadto ustalając wysokość żądanych kosztów, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy obrońcy lub pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy zastępcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Odnosząc to do realiów sprawy, Sąd odwoławczy stwierdził, że nie znalazł podstaw do kwestionowania sposobu udokumentowania wysokości poniesionych przez oskarżonego kosztów ustanowienia. Jednocześnie kierując się nakładem pracy obrońcy, jego przyczynieniem się do wyjaśnienia sprawy oraz charakterem i stopniem skomplikowania sprawy, uznał, że należało zasądzić od oskarżyciela prywatnego na rzecz oskarżonego poniesione przezeń wydatki z tytułu zastępstwa procesowego według sześciokrotności stawki minimalnej przewidzianej za postępowanie przed sądem rejonowym w postępowaniu szczególnym – tj. w kwocie 2160 zł. Sąd Okręgowy, przedstawiając motywy skarżonego rozstrzygnięcia, nie wypowiedział się zatem w kwestii wpływu dodatkowych terminów rozpraw na wysokość zasądzonych na rzecz oskarżanego kosztów procesu.

Podkreślić trzeba, że na gruncie niniejszej sprawy nie była to kwestia nieistotna, skoro wyznaczono aż 24 terminy rozprawy, co generowało dodatkowe koszty procesu.

Nie negując trafności rozważań przedstawionych przez Sąd Okręgowy w pierwszej części swojego wyводу, stwierdzić trzeba, że ich zastosowanie wymaga jednak uwzględnienia, że przepis § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu musi być stosowany łącznie z przepisem § 16 tego rozporządzenia, co jednak nie znalazło odzwierciedlenia w stanowisku Sądu Okręgowego.

W sprawach, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, podstawę zasądzenia opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, o której mowa w § 2 ust. 1 powołanego wcześniej rozporządzenia stanowi stawka minimalna ustalona zgodnie z regułą określoną w jego § 16. Oznacza to, że górnej granicy opłaty za czynności adwokata w sprawie oskarżonego nie wyznacza sześciokrotność kwoty 360 zł – stanowiącej przewidzianą w § 14 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia stawkę minimalną za obronę w postępowaniu szczególnym przed sądem rejonowym, lecz sześciokrotność kwoty za obronę w takim postępowaniu, ustalonej w oparciu o przepis § 16 rozporządzenia – tj. podstawowej stawki minimalnej powiększonej o 20% za każdy następny dzień rozprawy.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.